

ห้องสมุดงานวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

242297

ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์
HEALTH EXPENDITURES OF PEOPLE IN KALASIN PROVINCE

อนัญญาณี ไชยศิริภรณ์

งานวิจัยนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานศึกษาตามหลักสูตรวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

ตุลาคม 2558

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์
HEALTH EXPENDITURES OF PEOPLE IN KALASIN PROVINCE

ถมณญานี โชติการณ

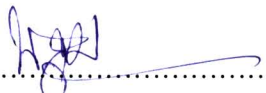
งานนิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต
คณะสาธารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา
ตุลาคม 2553
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยบูรพา

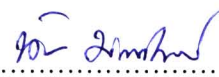
อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์และคณะกรรมการสอบงานนิพนธ์ ได้พิจารณางานนิพนธ์
ของ ฅมณัญญ์ โชติการณ์ ฉบับนี้แล้ว เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
สาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพาได้

อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์

..... อาจารย์ที่ปรึกษา
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

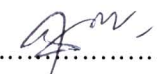
คณะกรรมการสอบงานนิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์)

..... กรรมการ
(ดร.นิภา มหาราชพงศ์)

..... กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ยุวดี รอดจากภัย)

คณะสาขารณสุขศาสตร์ อนุมัติให้รับงานนิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตาม
หลักสูตรสาขารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ของคณะสาขารณสุขศาสตร์ มหาวิทยาลัยบูรพา

..... คณบดีคณะสาขารณสุขศาสตร์
(รองศาสตราจารย์ ดร.วสุธร ตันวัฒนกุล)
วันที่...1...เดือน...๓๓๓๓...พ.ศ. 2553

ประกาศคุณูปการ

งานนิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจาก ศาสตราจารย์เกียรติคุณบุญธรรม
กิจปรีดาบริสุทธิ์ อาจารย์ที่ปรึกษา ได้ประสิทธิ์ประสาทวิชาระเบียบวิธีการวิจัย และกรุณาให้
คำปรึกษาแนะนำ ตลอดจนแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ ด้วยความละเอียดถี่ถ้วนและเอาใจใส่ด้วยดี
เสมอมา ผู้ศึกษารู้สึกซาบซึ้งเป็นอย่างยิ่ง จึงขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอขอบพระคุณ นายแพทย์พิสิทธิ์ เอื้อวงศ์กุล นายแพทย์สาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
ดร.สม นาสะอาด หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนายุทธศาสตร์ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์
และรองศาสตราจารย์ ดร. วสุธร ตันวัฒนกุล คณบดีคณะสาธารณสุขศาสตร์ ที่ได้จัดให้มีการ
จัดการเรียนการสอนหลักสูตรสาธารณสุขศาสตรมหาบัณฑิต ขึ้น ณ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด
กาฬสินธุ์ และขอขอบคุณคุณฉวีวรรณ ชมภูษา หัวหน้ากลุ่มงานพัฒนาทรัพยากรบุคคลและ
คุณภาพ สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ช่วยดูแลอำนวยความสะดวกในการติดต่อ
ประสานงานระหว่างการจัดการเรียนการสอน ขอขอบคุณเจ้าหน้าที่กลุ่มงานประกันสุขภาพทุก
ท่าน ที่เป็นกำลังใจสนับสนุนดูแลช่วยเหลือเป็นอย่างดี และทีมงานกลุ่มงานประกันสุขภาพ
โรงพยาบาลทุกแห่งในจังหวัดกาฬสินธุ์ ที่ช่วยเก็บข้อมูล และท่านผู้ให้ความร่วมมือให้ข้อมูลที่เป็น
ประโยชน์ในการศึกษา จนทำให้งานนิพนธ์ ในครั้งนี้ สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี

ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ คุณแม่ และครอบครัว ตลอดจนญาติ พี่น้องทุกคน ที่ห่วงใย
ให้กำลังใจ และสำคัญยิ่งคือเพื่อน ๆ นิสิตทุก ๆ คน ที่เป็นกำลังใจให้กันและกัน สนับสนุน
ช่วยเหลือดูแลเป็นอย่างดีมาโดยตลอด จนทำให้ประสบความสำเร็จในวันนี้

คุณค่าและประโยชน์ของงานนิพนธ์ฉบับนี้ ผู้ศึกษาขอมอบเป็นกตัญญูทวดบิดาदै
บุพการี บุรพจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่านทั้งในอดีตและปัจจุบัน ที่ทำให้ข้าพเจ้าเป็นผู้มีการศึกษา
และประสบความสำเร็จมาจนตราบนานเท่านานนี้

ถมณานิ โขติการณ

ตุลาคม 2553

52920864: ส.ม. (สาขารณสุขศาสตร์)

คำสำคัญ : ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพ/ ต้นทุนสุขภาพ/ การเจ็บป่วย

ถมนุญ โชติการณ: ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์ (HEALTH EXPENDITURES OF PEOPLE IN KALASIN PROVINCE) อาจารย์ที่ปรึกษางานนิพนธ์: บุญธรรม กิจปรีดาบริสุทธิ์, ค.ม., 112 หน้า. ปี พ.ศ. 2553.

การจัดสรรค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพให้ประชาชนของรัฐบาลมีปัญหาด้านความเพียงพอและการกระจายที่เป็นธรรม ส่วนมากประมาณค่าใช้จ่ายต่อหัวจากต้นทุนการรักษาพยาบาลของสถานพยาบาล ยังไม่มีการประมาณจากประชาชนโดยตรง การศึกษานี้จึงต้องการประมาณค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชนกลุ่มตัวอย่างเป็นประชาชนในจังหวัดกาฬสินธุ์ ซึ่งสุ่มแบบหลายขั้นตอน(Multi-Stage Sampling) มาจากทุกอำเภอ 438 ครัวเรือน ข้อมูลเก็บค่าใช้จ่ายที่ประชาชนไปรักษาในช่วง 3 เดือน วันที่ 1 มีนาคม – 30 พฤษภาคม 2553 โดยส่งพนักงานสัมภาษณ์ไปการเจ็บป่วยของประชาชนในแต่ละครัวเรือน สอบถามค่าใช้จ่าย และติดตามค่าใช้จ่ายที่สถานพยาบาลเรียกเก็บ และประมาณค่าใช้จ่ายทั้งปีแบบเส้นตรง จำแนกประเภทค่าใช้จ่ายตามกลุ่มโรค แหล่งการรักษาพยาบาล เพศและวัยของประชาชน ผลการศึกษา พบว่า

ประชาชนมีการเจ็บป่วยเฉลี่ยคนละ 2.55 ครั้งต่อปี หรือเฉลี่ยครัวเรือนละ 11.05 ครั้งต่อปี โดยเป็นโรคเรื้อรังเฉลี่ยคนละ 2.27 ครั้งต่อปี โรคเฉียบพลันคนละ 0.23 ครั้งต่อปี และอุบัติเหตุฉุกเฉินคนละ 0.04 ครั้งต่อปี เมื่อเจ็บป่วยจะไปรับบริการที่โรงพยาบาลชุมชนมากที่สุด รองลงมาคลินิกแพทย์ โรงพยาบาลทั่วไป สถานีอนามัย และซื้อยากินเอง

ค่าใช้จ่ายสุขภาพของประชาชนเฉลี่ยคนละ 2,574.11 บาทต่อปี เป็นค่ายา 1,404.48 บาท ค่าเวชภัณฑ์ 157.49 บาท ค่ารักษาพยาบาล 479.95 บาท ค่าตรวจทางห้องปฏิบัติการ 407.63 บาท และค่าใช้จ่ายส่วนเกิน 124.98 บาทต่อปี หรือคิดต่อครัวเรือน เฉลี่ยครัวเรือนละ 11,154.48 บาทต่อปี เป็นค่ายา 6,086.09 บาท ค่าเวชภัณฑ์ 682.47 บาท ค่ารักษาพยาบาล 2,079.76 บาท ค่าตรวจทางห้องปฏิบัติการ 1,764.58 บาท และค่าใช้จ่ายส่วนเกิน 541.59 บาทต่อปี โดยค่าใช้จ่ายเหล่านี้จะแตกต่างกันตามกลุ่มโรค แหล่งการรักษาพยาบาล เพศ และกลุ่มวัยของประชาชน

ดังนั้น เพื่อความเป็นธรรมและเพียงพอในการจัดสรรงบประมาณรายหัวประชากร ควรประมาณการจากค่าใช้จ่ายของประชาชนโดยตรงร่วมด้วย และคำนึงถึงการกระจายของกลุ่มโรค แหล่งการรักษาพยาบาล เพศและกลุ่มวัยของประชาชนที่แตกต่างกันด้วย

52920858 : M.P.H. (PUBLIC HEALTH)

KEYWORDS : HEALTH EXPENDITURES/ HEALTH COSTS/ ILLNESS

THOMYANEE CHOTIKRAN: HEALTH EXPENDITURES OF PEOPLE IN KALASIN PROVINCE. ADVISOR : BOONTHAM KIJPREDARBORISUTHI, M.ED., 112 P. 2010.

The expenditures on health per capita allocation to the state of public health facilities were insufficient and unfair. It estimated the unit cost from hospitals, but did not estimate from the people directly. This study was to estimate expenditures based on illness of people. The sample was people in 438 households of all district in Kalasin province. The sample was randomized by multi-stage sampling. Data were collected by interviewing and following expenditures at hospital during 3 months on March 1 – May 30, 2010 and estimated annual cost by linear and distributed by sources of medical services, disease groups, sex and age groups. The findings were as follow:

People were sick average each 2.55 times per year or an average household incidenced of 11.05 times per year. Doctor visited for chronic diseases average each 2.27 times per year, acute disease acute 0.23 times per year and emergency care 0.04 times per year. When they were sick most people went to get community hospital services, followed by clinical medicine, general hospital, community health center, and selling drug themselves.

The expenditures on health of people were mean average 2,574.11 Baht per head per year. The mean cost of drugs average 1,404.48 Baht, medical supplies average 157.49 Baht, medical and nursing care average 479.95 Baht, laboratory diagnosis average 407.63 Baht and extra cost average 124.98 Baht per head per year. Estimated cost per households was 11,154.48 Baht per household per year. These expenditures were different in disease groups, sources of medical services, sex and age groups of people.

So for a fair and adequate allocation of budget per capita, planners should estimate the costs associated with people directly, and taking into account the distribution of the disease groups, source of medical services, sex and age group of people who differ.

สารบัญ

	หน้า
ประกาศคุณูปการ.....	ก
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ณ
สารบัญภาพ.....	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์การศึกษา.....	5
กรอบแนวคิดการศึกษา.....	6
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ.....	7
ขอบเขตของการศึกษา.....	7
ข้อจำกัดของการศึกษา.....	8
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
2 แนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	9
การดำเนินงานด้านหลักประกันสุขภาพ.....	9
การวิเคราะห์ต้นทุนค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานสาธารณสุข.....	16
ภาวะสุขภาพและการเจ็บป่วย.....	22
การแสวงหาการรักษาพยาบาล.....	29
ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพและการใช้ทรัพยากรสุขภาพ.....	33
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	37
3 วิธีดำเนินการศึกษา.....	43
รูปแบบการศึกษา.....	43
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	43
เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา.....	46
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	47

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการศึกษา (ต่อ).....	40
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	48
4 ผลการวิจัย.....	50
ข้อมูลทั่วไป.....	50
การเจ็บป่วยและการรักษา.....	57
ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาล.....	77
5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ.....	87
สรุปผลการศึกษา.....	88
อภิปรายผล.....	91
ข้อเสนอแนะ.....	94
บรรณานุกรม.....	96
ภาคผนวก.....	102
ภาคผนวก ก	103
ภาคผนวก ข	110
ประวัติย่อของผู้วิจัย.....	112

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	จำนวนประชากรและจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย.....	45
2	จำนวนและร้อยละของครัวเรือนจำแนกตามอำเภอ.....	51
3	จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามอำเภอ.....	52
4	จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามอำเภอและเพศ.....	53
5	จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามอำเภอและวัย.....	55
6	จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามเพศและอายุ.....	56
7	จำนวนและร้อยละของประชาชนจำแนกตามภาวะปกติและภาวะเจ็บป่วย.....	57
8	จำนวนครั้งของการเจ็บป่วยเฉลี่ยต่อคนและต่อครอบครัวต่อปี จำแนกตามกลุ่มโรค.....	57
9	จำนวนครั้งของการเจ็บป่วยจำแนกตามกลุ่มโรคและอำเภอ.....	59
10	จำนวนครั้งของการเจ็บป่วยจำแนกตามกลุ่มโรคและเพศ.....	60
11	จำนวนครั้งของการเจ็บป่วยจำแนกตามกลุ่มโรคและวัย.....	60
12	จำนวนครั้งของการเจ็บป่วยจำแนกตามกลุ่มโรคและแหล่งรักษาพยาบาล.....	61
13	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอ.....	63
14	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอเมืองกาฬสินธุ์..	64
15	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภออย่างตลาด.....	64
16	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอภูผินาถ.....	65
17	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอหนองกุงศรี.....	66
18	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอกมลาไสย.....	66
19	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอสมเด็จ.....	67
20	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอห้วยเม็ก.....	68
21	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอสหัสขันธ์.....	68
22	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอกำแพง.....	69
23	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอเขาวง.....	70
24	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอท่าคันโท.....	71
25	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอนามน.....	72
26	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอนาคู.....	72

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่		หน้า
27	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอห้วยผึ้ง.....	72
28	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอดอนจาน.....	73
29	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอหนองชัย.....	74
30	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอสามชัย.....	74
31	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามอำเภอร่องคำ.....	75
32	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามเพศ.....	76
33	จำนวนและร้อยละของแหล่งการรักษาพยาบาลจำแนกตามวัย.....	77
34	ค่าใช้จ่ายในการรักษาพยาบาลต่อหน่วยบริการจำแนกตามประเภทค่าใช้จ่าย.....	78
35	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งบริการจำแนกตามแหล่งรักษาและกลุ่มโรค (หน่วยเป็นบาท).....	80
36	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งบริการจำแนกตามแหล่งการรักษาและเพศ (หน่วยเป็นบาท).....	83
37	ค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อครั้งบริการจำแนกตามแหล่งการรักษาและวัย (หน่วยเป็นบาท).	86

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1 กรอบแนวคิดในการวิจัยเรื่อง ค่าใช้จ่ายด้านสุขภาพของประชาชนจังหวัดกาฬสินธุ์.....	7